

" ...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Danıştay 10. Dairesi'nin gerekçesi şöyledir :

"Basın İlan Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından Başbakanlık aleyhine açılan davada, 25.3.1994 tarih ve B02O.PPGO.12-383-5150 sayılı Başbakanlık Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü işlemi ile duyurulan Basın İlan Kurumunun yayınlanmasına aracılık ettiği ilan ve reklamlardan alınacak % 15 komisyon ücretinin % 7.5 olarak belirlenmesine ilişkin 23.3.1994 tarih ve B.02O.İMİ/5100-2852 sayılı Başbakanlık onayının iptali istenilmektedir.

195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanun'un 2. maddesinde, kurumun görevleri sayılmış; kurumun gelirleri ise 17. maddede belirtilmiştir. Söz konusu 17. maddenin 2. bendinde; kurum gelirleri arasında ilan ve reklamlardan alınacak komisyonlar da gösterilmiştir. Yine aynı Yasanın 24. maddesinde "Kurumun yayınlanmasında aracı olmak ödevinde bulunduğu ilan ve reklamlardan % 15, diğer ilan ve reklamlardan azami % 10 nispetinde faturalar üzerinden komisyon ücreti olarak kesilip kuruma gelir kaydolunur" hükmüne; aynı maddenin 2. fıkrasında da "sahipleri kurumun idaresine iştirak eden gazetelerden alınacak % 15 komisyon ücretini % 10'a kadar indirmeye Genel Kurul yetkilidir. Bu nispetler Genel Kurulun teklifi ve Başbakanın onayı ile değiştirilebilir" hükmüne yer verilmiştir.

Yasal düzenleme böyle olmasına karşın 24.12.1994 tarih ve 3941 sayılı 1994 Mali Yılı Bütçe Kanunu'nun Uygulanacak Hükümler Başlıklı 60. maddesinin (j) bendiyle "195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanunun 24. maddesinin 1. fıkrasında belirlenen (% 15) oranını 1994 yılında (% 7.5) oranına kadar indirmeye Başbakan yetkilidir" hükmü getirilmiştir.

Başbakan da kendisine tanınan bu yetkiyi kullanarak % 15 komisyon oranını % 7.5 oranına indirmiştir.

Kurulumuzca dava konusu işlemin dayanağı olan 1994 Mali Yılı Bütçe Kanunu'nun 60. maddesinin (j) bendinin Anayasa'ya uygunluğunun incelenmesi gerekli görülmüştür.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin görev ve yetkileri Anayasanın 87. maddesinde belirtilirken, bütçe yasa tasarısını görüşmek ve kabul etmek dışında diğer yasaları koymak, değiştirmek ve kaldırmak biçiminde bir ayırım yapılmıştır. Bütçe yasalarını öteki yasalardan ayrı tutan bu Anayasa ilkesi karşısında, herhangi bir yasa ile düzenlemesi gereken bir konunun bütçe yasası ile düzenlenmesine veya herhangi bir yasada yer alan hükmün bütçe yasaları ile değiştirilmesine ve kaldırılmasına olanak bulunmamaktadır.

Anayasanın 88. ve 89. maddelerinde yasaların Türkiye Büyük Millet Meclisinde teklif, görüşme usul ve esasları ile yayımlanması düzenlenirken bütçe yasalarının görüşme usul ve esasları 162. maddede ayrıca belirlenmiştir. Bu maddeye göre bütçe yasa tasarılarının görüşülmesinde ayrı bir yöntem kabul edilmiş, genel kurulda üyelerin gider artırıcı veya gelir azaltıcı tekliflerde bulunmaları önlenmiş ve Anayasanın 89. maddesiyle de Cumhurbaşkanı bütçe yasalarını bir daha görüşmek üzere TBMM'ne geri gönderme yetkisi tanımamıştır. Öte yandan Anayasanın 163. maddesinde bütçelerde değişiklik yapılabilmesi esasları ayrıca düzenlenmiş; Bakanlar Kurulu'na kanun hükmünde kararname ile bütçede değişiklik yapma yetkisi verilmemiştir.

Esas Sayısı : 1996/30
Karar Sayısı : 1996/27

Anayasada birbirinden tamamen ayrı ve değişik olarak düzenlenen bu iki yasalaştırma yönteminin doğal sonucu olarak birisinin konusuna giren bir işin, öteki yöntemin uygulanması ile düzenlenmesi, değiştirilmesi veya kaldırılması mümkün değildir.

Anayasanın 161. maddesinin getiriliş amacının bütçe yasalarında, bütçe kavramı dışındaki konulara yer vermemek, böylece bütçe yasalarını ilgisiz kurallardan uzak tutmak ve kendi yapısı içerisinde bütünleştirmek olduğu Anayasa Mahkemesinin bir çok kararında ifade edilmiştir.

Diğer taraftan, Anayasanın 161. maddesinin son fıkrasında "Bütçe Kanununa, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz" kuralı yer almıştır.

"Bütçe ile ilgili hükümler" deyiminin, mali nitelikteki hükümler değil, bütçenin uygulamasıyla ilgili, uygulamayı kolaylaştırıcı veya yasa konusu olabilecek yeni bir kuralı kapsamamak koşuluyla açıklayıcı hükümler olarak anlaşılması zorunludur.

1994 Mali Yılı Bütçe Kanunu'nun 60/j maddesi hem yasa konusu hususları düzenlemekte; hem de bu konuda yürürlükte bulunan 195 sayılı Yasanın 24. maddesinde belirlenen usulleri değiştirir nitelikte hükümler içermektedir.

Açıklanan nedenlerle, 1994 Mali Yılı Bütçe Yasasının 60. maddesinin (j) bendinin Anayasanın 87., 88., 89., 161. ve 162. maddelerine aykırı olduğu kanısına varıldığından, anılan Yasa hükmünün iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulmasına 19.3.1996 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.""